

CHEMIA JEST SIGMA

CHEMIA REPETYTORIUM

DZIAŁ III

REAKCJE CHEMICZNE

Zjawisko fizyczne, reakcja chemiczna,
równania reakcji chemicznej, katalizator,
prawo zachowania masy, substraty,
produkty

Patryk Tomkalski

1. Uczeń:

- opisuje i porównuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną; podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka; projektuje i przeprowadza doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną; na podstawie obserwacji klasyfikuje przemiany do reakcji chemicznych i zjawisk fizycznych

Przemiany, które zachodzą wokół nas możemy podzielić na dwie kategorie:

⇒ gniecenie kartki papieru

⇒ spalenie kartki papieru

⇒ krojenie jabłka na kawałki

⇒ gnicie jabłka

⇒ wałkowanie ciasta

⇒ pieczenie ciasta

⇒ ucieranie cukru na puder

⇒ robienie karmelu

⇒ sublimacja jodu

⇒ łączenie jodu z magnezem

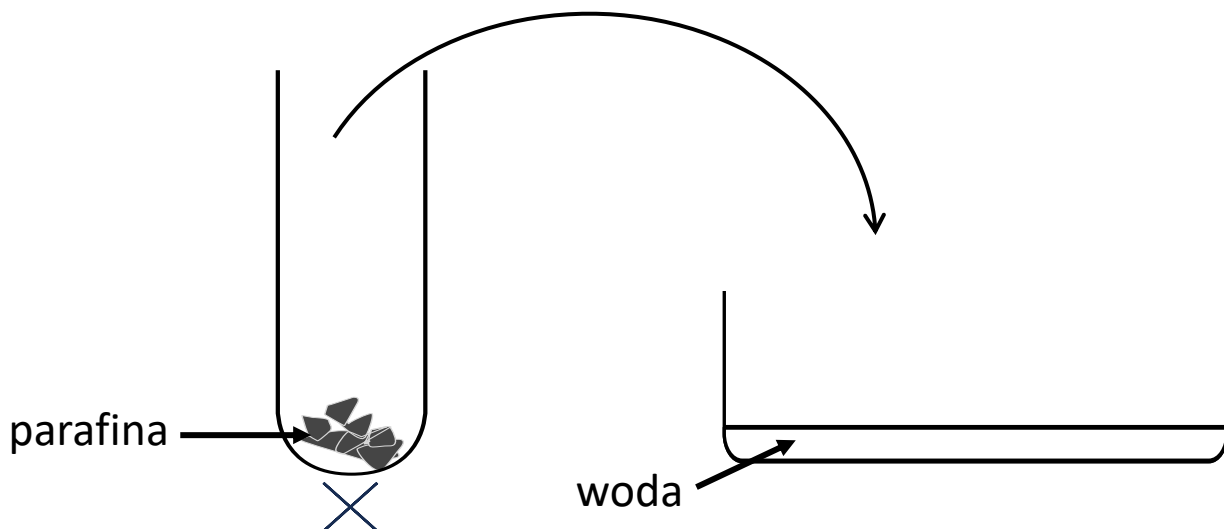

TYTUŁ DOŚWIADCZENIA:

Topnienie parafiny i jej wylewanie na wodę

ZJAWISKO FIZYCZNE

SCHEMAT DOŚWIADCZENIA:

OBSERWACJE:

Ciekła parafina wlana do zimnej wody przeszła w stan stały.

WNIOSKI:

Topnienie parafiny i krzepnięcie parafiny to przykłady zjawisk fizycznych (przemian fizycznych).

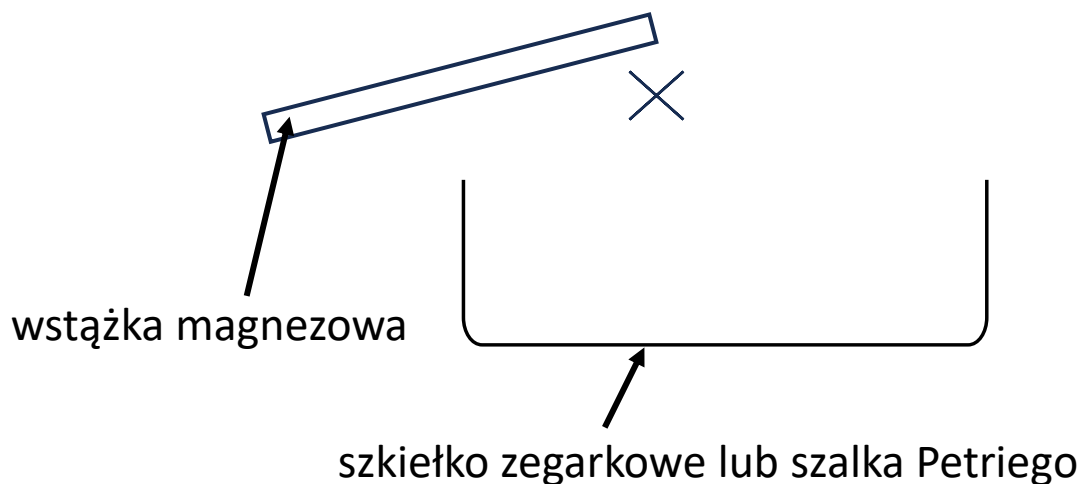

TYTUŁ DOŚWIADCZENIA:

Spalanie magnezu w płomieniu

REAKCJA CHEMICZNA

SCHEMAT DOŚWIADCZENIA:

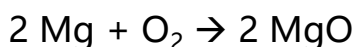
OBSERWACJE:

Wstążka magnezowa pali się jasnym, oślepiającym płomieniem. Powstaje biały proszek.

WNIOSKI:

Zaszła reakcja chemiczna zgodna z następującym równaniem reakcji:

magnez + tlen $\rightarrow$ tlenek magnezu

Spalanie magnezu jest przykładem reakcji chemicznej (przemiany chemicznej).

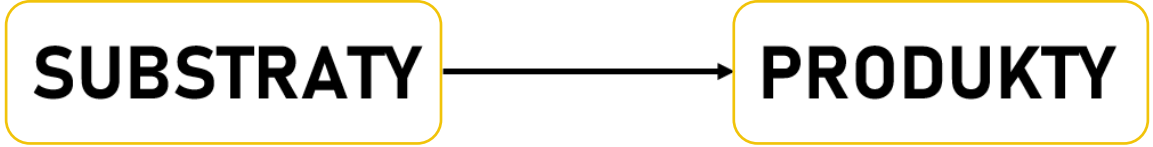
2. **Uczeń:**

- zapisuje równania reakcji chemicznych w formie cząsteczkowej (...); dobiera współczynniki stechiometryczne (...); wskazuje substraty i produkty

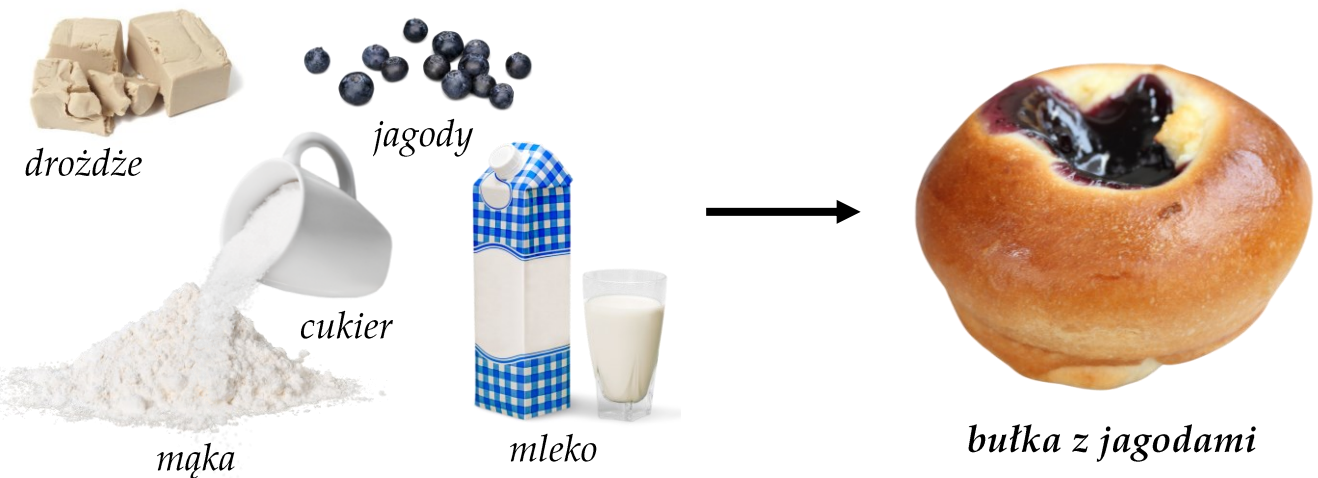
REAKCJA CHEMICZNA to przemiana jednych substancji w inne.

RÓWNANIE REAKCJI to symboliczny zapis jej przebiegu.

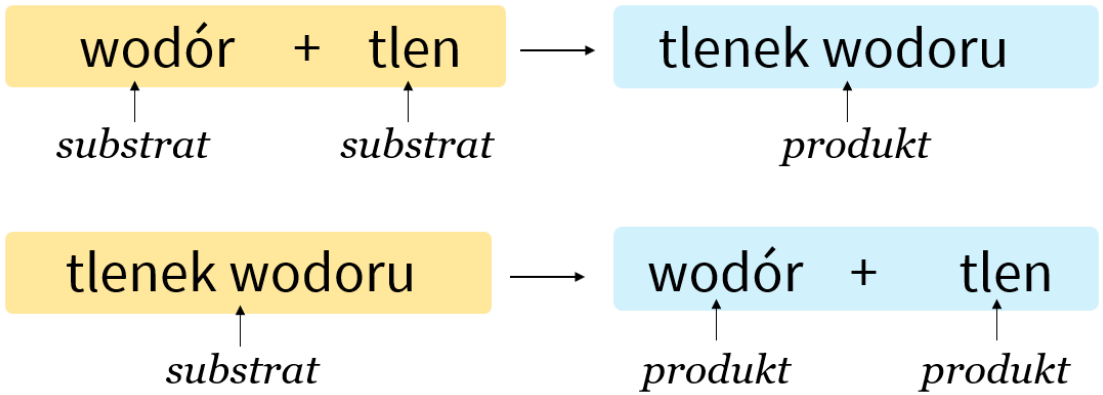

to wszystkie substancje,
których używamy do reakcji
chemicznej

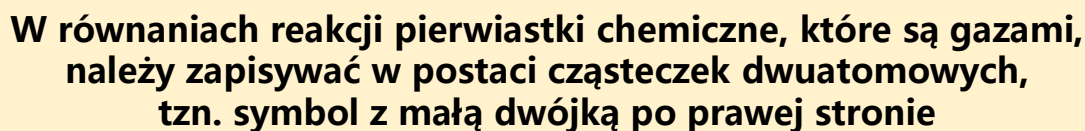
to wszystkie substancje,
które otrzymujemy po reakcji
chemicznej

Substraty w równaniu zapisujemy
zawsze po lewej stronie strzałki, a
produkty - po prawej stronie strzałki.

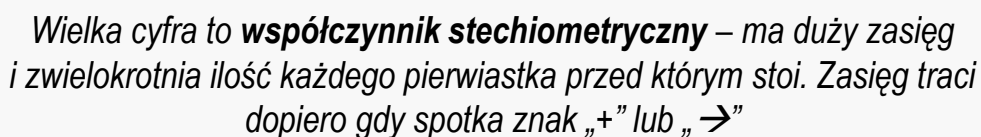
Ta sama substancja może pełnić w różnych reakcjach różne role!!!

Zwróć uwagę, że większość z tych pierwiastków jest położona w układzie okresowym blisko siebie i tworzy kształt **odwróconej literki „L”**. Wyjątkiem jest tylko wodór

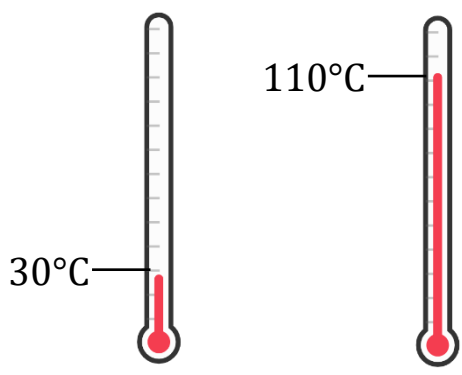
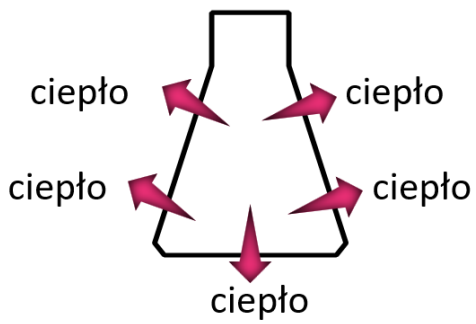
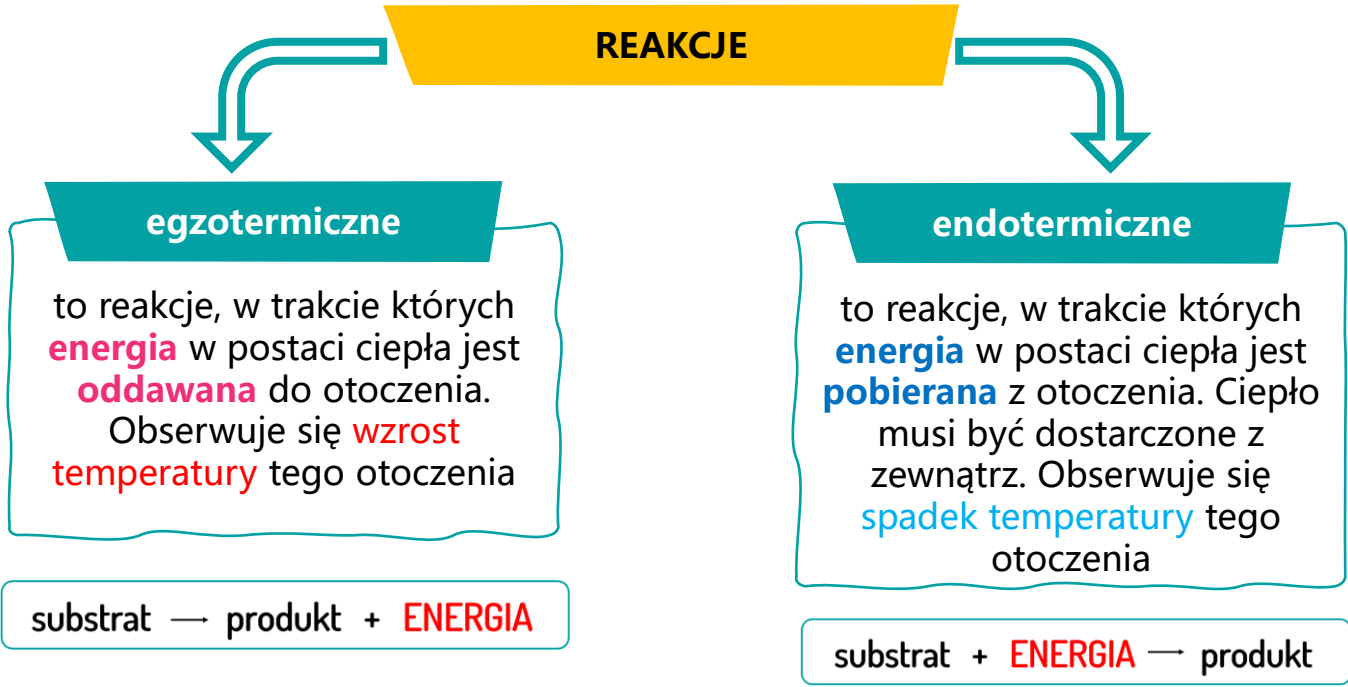

polega na wpisywaniu współczynników stechiometrycznych (duże cyfry) przed symbole i wzory reagentów.

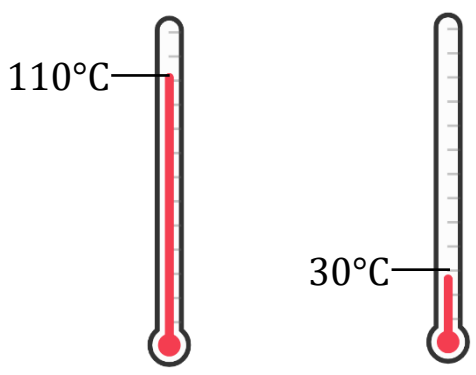
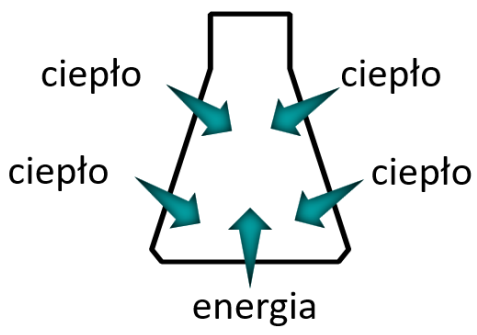

3. **Uczeń:**
- rozróżnia reakcje egzotermiczne i reakcje endotermiczne; podaje przykłady takich reakcji;

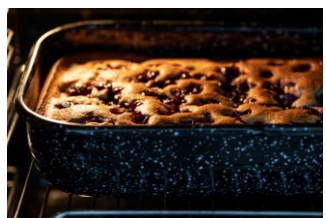
Reakcje chemiczne ze względu na efekt energetyczny dzielimy na dwa rodzaje:

⇒ **spalanie węgla na grillu**

⇒ **pieczenie ciasta**

⇒ spalanie gazu w kuchence

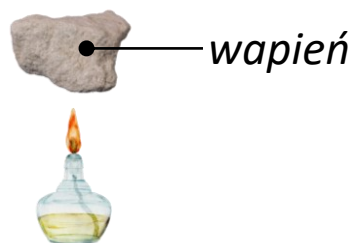
⇒ smażenie jajecznicy

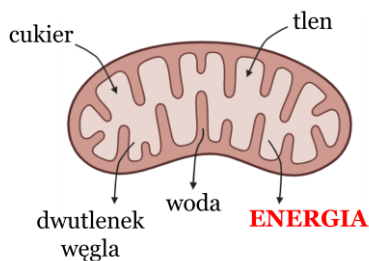
⇒ wybuch fajerwerków

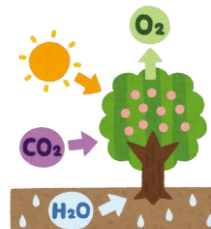
⇒ prażenie skał wapiennych

⇒ oddychanie komórkowe

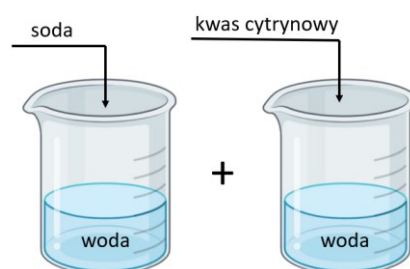
⇒ fotosynteza

⇒ spalanie papieru

⇒ reakcja sody oczyszczonej z kwasem cytrynowym

⇒ korozja

⇒ palenie się świecy

ZJAWISKA FIZYCZNE

egzotermiczne

➡ parowanie wody

➡ studzenie kakao

endotermiczne

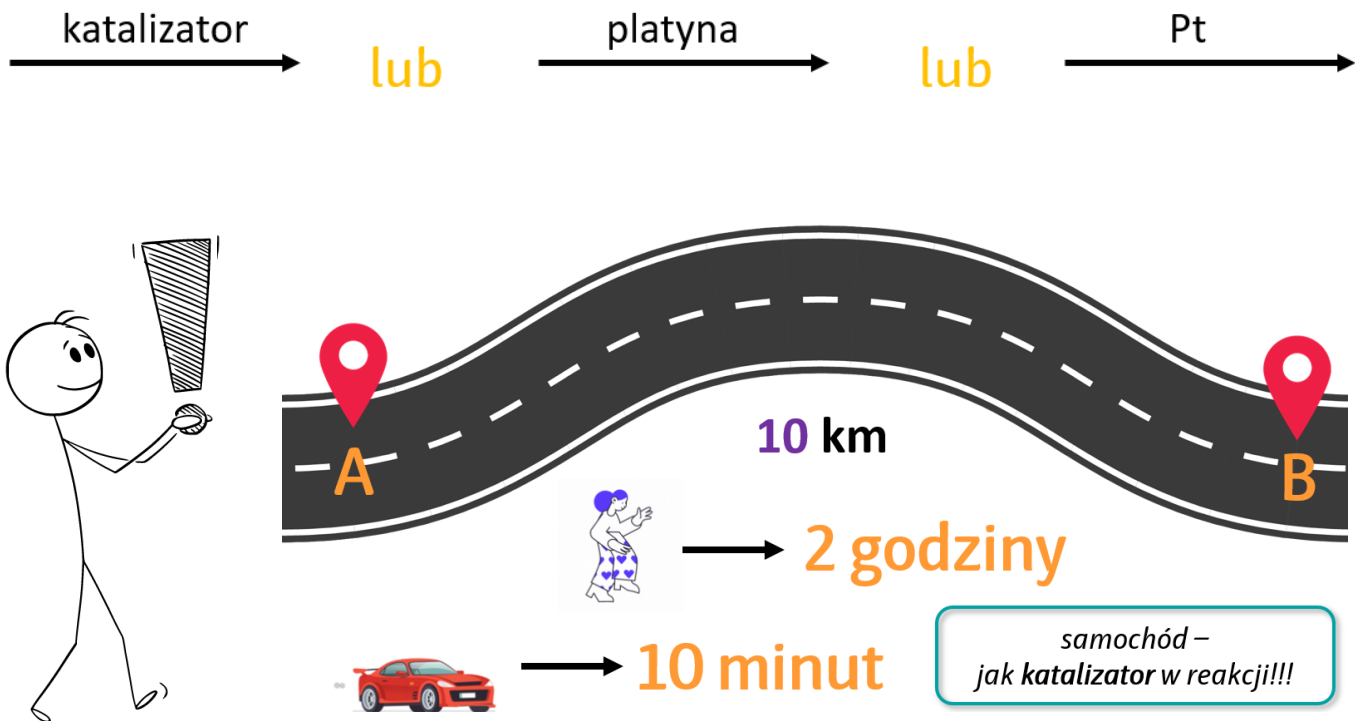
➡ topnienie lodu

MIEJSCE NA NOTATKI

4. **Uczeń:**
- wskazuje wpływ katalizatora na przebieg reakcji chemicznej

KATALIZATOR to substancja chemiczna, która **ZWIĘKSZA** szybkość reakcji. Nazwę lub wzór lub symbol katalizatora zapisuje się w równaniu reakcji nad strzałką

BEZ KATALIZATORA	Z KATALIZATOREM
$\text{SO}_2 + \text{O}_2 \longrightarrow \text{SO}_3$	$\text{SO}_2 + \text{O}_2 \xrightarrow{\text{kat.}} \text{SO}_3$
 80 godzin	 1 minuta